Grūtās galotnes, garumzīmes,

● ILZE OZOLIŅA
● LIGITA KUPČUS-APĒNA
● LIENA RIMKUS

Vairāki desmiti liepājnieku – Krievijas pilsoņi, kuri iepriekš nav sekmīgi nokārtojuši valsts valodas pārbaudi, – Liepājas Universitātē septembra vidū devās uz atkārtotu latviešu valodas eksāmenu. Pie auditorijām lielākoties pulcējās vecāka gadagājuma cilvēki. Aprunājāmies ar dažiem no viņiem, visi tekoši runā latviski, taču pirmajā eksāmenā izkrituši rakstīšanas daļā. Tāpat kā valodas eksāmens, Latvijā dzīvojošos seniorus ar Krievijas Federācijas pasēm satrauc arī pensiju izmaksa, daļa joprojām to gaida, bet lielu sūdzību neesot.

Satraukums un asaras

"Nobijusies neesmu, vajag spēt nomierināties, un nav ko stresot. Ko vajag, to vajag," pirms atkārtotās latviešu valodas pārbaudes saka 68 gadus vecā Ludmila, kura Liepājā dzīvo jau 43 gadus. Viņas dzimtā pilsēta ir Sanktpēterburga. Tāpat kā daudzi citi, Ludmila pirmajā eksāmenā izkritusi rakstīšanas daļā – neesot pamanījusi, ka uzdevumi nodrukāti arī eksāmena lapas otrajā pusē. "Neapgriezu lapu, tāpēc arī neko neuzrakstīju," saka sirmgalve. Rakstīšana, viņasprāt, ir eksāmena sarežģītāka daļa. "Šitās garumzīmes... es nezinu, kur tās likt!"

Īsi pirms eksāmena sākuma gaitenī pie auditorijas gaidošā 65 gadus vecā Sofija mutautiņā slauka asaras. "Esmu uztraukusies," teic seniore, paužot bažas, ka arī otrajā eksāmenā netiks galā ar rakstīšanas prasmes pārbaudi. "Vajadzēja darīt tā – ja pirmajā reizē izkrīt rakstīšanā, tad atkārtotajā eksāmenā jākārto tikai šī sadaļa. Tagad man jākārto viss no jauna. Tas nav taisnīgi. Tas, ka latviski runāju labi, nelīdz. Visas tās galotnes, punktiņi... Pēc pirmā neveiksmīgā eksāmena visu laiku turpināju mācīties."

Atbalstīt viņu ieradusies mazmeita. "Esmu dižome, man jau ir mazmazmeita," vismaz uz brīdi aizmirstot raizes par gaidāmo eksāmenu, smaidot lepni nosaka Sofija.

Kāds 65 gadus vecs liepājnieks lūdz, lai laikrakstā nemin viņa vārdu, jo "darbā par to, ka viņš kārto eksāmenu, neko nezina". Vīrietis neslēpj, ka mazliet ir uztraucies gan. Pirmajā eksāmenā maijā klausīšanās, runāšanas un lasīšanas prasmes pārbaudē viss bijis kārtībā, bet vismazāk punktu ieguvis rakstīšanā. No nepieciešamajiem vismaz 60% punktu saņēmis vien 40%. "Es runāju latviski, bet garumzīmes, tagadne, pagātne..." par to, kas sagādā vislielākās grūtības, teic vīrietis. "Es trenējos, bet ir grūti. Mācos, mācos, bet nākošajā dienā neko neatceros."

Vīrietis stāsta, ka Latvijā dzimis, bet valsts valodu iemācījies nevis skolā, bet darbā, komunicējot ar kolēģiem. "Kolektīvā savulaik puse bija krievi, puse latvieši. Tagad darbā jaunieši krieviski nerunā, es ar viņiem runāju latviski," teic Krievijas pilsonis.

Jautāts, kāpēc pa visiem šiem gadiem nav mēģinājis iegūt pilsonību, vīrietis skaidro, ka tas ir sarežģīts un grūts process. Vienlaikus viņš norāda, ka Latvijas pilsonības iegūšanai naturalizācijas kārtībā pilsonības pretendentam, kas sasniedzis 65 gadu vecumu, ir atbrīvojums no latviešu valodas rakstu prasmes pārbaudes. Taču, lai saņemtu uzturēšanās atļauju, šāda atvieglojuma nav.

Divu gadu *handikaps*

Valsts izglītības satura centrs (VISC) informē, ka augustā valsts valodas prasmes pārbaudēm Liepājā reģistrējās 822 Krievijas Federācijas (KF) pilsoņi. Tās norit, jau sākot no 4. septembra, un ilgs līdz pat 30. novembrim. "Minētajā periodā Liepājā KF pilsoņiem plānotas pārbaudes 12 dienas," precizē VISC Izglītības satura departamenta direktore Diāna Šavalgina. Informācija par šo pārbaužu rezultātiem vēl nav apkopota, tie būs pieejami decembra sākumā.

Tā kā iepriekšējā periodā – laikā no 11. aprīļa līdz 1. septembrim – Liepājā valsts valodas prasmes pārbaudi kārtoja ne tikai vietējie iedzīvotāji, bet arī liela daļa no Ventspils, nolemts, ka šā brīža pārbaužu periodā atsevišķi plānos pārbaudes Ventspilī – personām, kas dzīvo Ventspilī vai tuvāk šai pilsētai.

14. septembrī Saeima galīgajā lasījumā pieņēma grozījumus "Imigrācijas likumā". Tie nosaka, ka Krievijas pilsoņi, kuri bija pieteikušies, taču nav sekmīgi nokārtojuši valsts valodas pārbaudi vai nav to kārtojuši attaisnojošu iemeslu dēļ, var saņemt uzturēšanās atļauju uz laiku līdz diviem gadiem.

Personai, kura vēlas saņemt atļauju, jāapņemas tās derīguma termiņā apgūt valsts valodu un sekmīgi nokārtot pārbaudījumu.

Par attaisnojošiem iemesliem, kas kavēja līdz šim kārtot pārbaudījumu, var uzskatīt, piemēram, būtiskus ar veselību saistītus vai citus no personas gribas un rīcības neatkarīgus iemeslus.

Pieteikums uzturēšanās atļaujai Pilsonības un migrāciju lietu pārvaldē (PMLP) jāiesniedz ne vēlāk kā līdz 2024. gada 30. martam.

Izmaiņas noteic, ka šajā pārejas periodā Krievijas pilsoņiem, kuriem piešķirs uzturēšanās atļaujas, būs tiesības uz nodarbinātību bez ierobežojumiem, kā arī tiesības saņemt līdzšinējos valsts nodrošinātos pakalpojumus, tostarp pensijas un pabalstus, ja personas deklarētā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā. >>

ES DOMĀJU TĀ: **KĀDĒĻ LATVISKI NERUNĀ DAUDZI LATVIJĀ DZĪVOJOŠIE KRIEVI?**

Ludmila Ivanova – pārdevēja:

– Kad mācījos Liepājas 8. skolā, mums bija viena latviešu valodas stunda nedēļā un skolotāja runāja krieviski. Man skolas atestātā bija augstākā atzīme latviešu valodā. Daudzi krievi vienkārši negrib mācīties, runāt latviski. Jau pirms 30 gadiem, kad Latvija kļuva neatkarīga, latviešu valodas jautājumu vajadzēja nostādīt daudz striktāk. Manas zināšanas nav pietiekami labas, bet tomēr latviski runāju un joprojām mācos.

Arno – liepājnieks:

– Neciena šo valsti, jo uzskata, ka visur ir Krievija, – tur, kur ir viņi. Tas viņiem ieaudzināts no mazotnes. Pazīstu daudzus krievus, un viņi saka, ka viņiem viss pienākas. Jāpiekrīt viedoklim, ka viņi saprot un viņus var uzvarēt tikai ar spēku, nevis ar labu un vārdiem. Vienu krievu zinu, kurš ar akcentu runā latviski. Daudzi tādi, kuri kaut ko saprot, bet runāt negrib.

Dmitrijs Basoks – strādā:

– Katrai tautībai savs ļaužu loks, kurā viņi runā. Sabiedriskās vietās, iestādēs latvieši ātri pāriet uz krievu valodu. Latviski saprotu labi, bet runāju slikti, it sevišķi pēc sešiem ārzemēs pavadītiem gadiem. Ļoti svarīgi tomēr būt latviskā vidē un sarunāties, lai varētu ātri pāriet uz latviešu valodu. Es gribētu runāt labāk, bet pat draugs latvietis ar mani latviski runā reti.

Irina Grapmane – liepājniece:

– Es mazliet varu runāt latviski, jo tēvs bija latvietis, saprotu daudz, bet manā lokā visi runā krieviski, arī es. Lai lietotu kādu valodu, ļoti nepieciešams to ikdienā praktizēt. Katrai tautai, kas dzīvo citā valstī, ir sava kopiena, kur tā uzturas, runā un vietējo valodu nezina. Arī Amerikā ir krievu migranti, kas nerunā angliski, un vietējie policisti spiesti mācīties krieviski.

Inese Siharulidze – pensionāre:

– Nav nepieciešamības mācēt latviski, jo visur var iztikt ar krievu valodu. Nesaprot, ka zināt valodu ir bagātība. Latvieši paši vainīgi, ka ātri pāriet uz krievu valodu, ja runā ar krievu. Es arī tā daru, atzīstos. Varbūt latviešiem ar vietējiem krieviem jārunā tikai latviski? Tad varbūt viņi sāks mācīties.

DAIGA LUTERE
EGONA ZĪVERTA FOTO